

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Cautela Confessarii Pro Foro Sacramentali Occasione
Decretorum S. M. Alex. VII. Innoc. XI. Et Alexandri VIII. ...**

Matthaeucci, Augustín

Francofurti Ad Moenum, 1711

§. XII. Contractus Iudi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40684

tra legem; unde, quod, sic illicitum acquisitum est, retineri potest, & de eo elemosyna fieri; quod repetit q. 62. art. 5. ad 2. quod intelligitur, dum recipit à potentibus alienare.

§. XII.

Contractus ludi.

59. **Q**ueritur, Quid sit contractus ludi?

Resp. Est contractus plurium, quo unus se obligat ad dandum aliquid alteri, dum fuerit victor in exercitio proposito. Forma, sub qua fit talis contractus, non est iniusta, nec ratione inæqualitatis; nam inter contrahentes servatur æqualitas, ut patet ex verbis, quibus concipitur; *rem meam expono ludo, ut tu vicissim exponas tuam*: nec ratione periculi, quia cuique licet rem suam aliquando periculo exponere; ut est evidens in contractu assicuracionis mercium maritimarum. Desiderium lucrandi alienum, si vehemens sit, arguit quidem summam in ludente avaritiam, sed irritum non reddit pactum, quod inter se ludentes inierunt, cum talis voluntas sit omninò accidentalis, sicut in cæteris contractibus. Nec ratione finis, quia finis ludi per se est animos recreare. Ex quibus sequitur, ludum ex natura sua & per se esse licitum; dum, verò aliquis prohibetur, hoc evenit propter imperfectiones, pericula, incommoda, & scandalum; quæ illum solent comitari, & ideo per accidens illicitus esse potest.

60. **P**eritur; an aleis ludere sit peccatum mortale?

Resp. Negativè, modo ludus assumatur causa modestæ recreationis, aut etiam parvi lucri sine scandalo, & quin quis se exponat periculo proximo gravium peccatorum. *Consentii Card. de Luca discurs. 19. num. 3. in annotat. ad Conc. Trid. & Quilici confes. mand. q. 7. art. 2. num. 7. asserentes, quòd in eodem genere alearum, & taxillorum, aliæque species reputantur scandalosæ, & aliæ non. Posterioris generis cenferi possunt illæ, vulgò dictæ all'ombra, a Tarocchi, a Trionfina, al Matto, a Sbaraglia, & similes: Prioris sunt, ex quibus plura sequuntur mala. Deducitur ex cap. Episcopus dist. 35. ubi tam Clericis, quam Laicis frequens alearum ludus sub gravi pœna depositionis, & privationis communionis respectivè prohibetur; sed non est verisimile, ut observat Poncius, quòd tanta gravis pœna infligatur ob actionem, aliàs ex se indifferentem, qualis est ludus honestè habitus ad animum recreandum absque periculo gravium peccatorum, quæ solent in lusu comitari. Verùm standum est consuetudini locorum, & arbitrio Superiorum, ac legibus municipalibus.*

61. **P**eritur: Petrus domi sua recipit lusores, commoditatemque ludentibus, taxillos, & aleas prabet. Quæritur, an mortaliter peccet?

Resp. Negativè, quando cognoscatur, quòd honestè ludunt, vel recreationis, aut parvi lucri causa, & propterea absque mortali periculo proximo committendi gravia peccata, bene verò, si talis generis sint, ut ludo sint dediti, fraudibus utantur, blasphement, perjurent, sua dilapident, impotentem se

se reddant ad regendam familiam, ad solvenda debita, &c. & sint populo scandalo; nam, tunc ipse est particeps talium criminum, cum ipsis commoditatem præbeat. Immo dicitur ad restitutionem, dum lusor restituere debet, & est impotens. Quod, si Principes domum ludi (vugo al Calino) permittant, id faciunt ad majora mala vitanda in republica, quorum interest. Quilici Confess. manud. q. 7. art. 4. nu. 28.

62. Petitur: *Cajus in alearum, vel taxillorum ludo lucratus est centum Francisco, à quo illa fuerunt Cajus soluta: quaritur, an Cajus recipiens sua faciat illa centum, vel teneatur ad restitutionem?*

Resp. Solutio pendet à difficultate, an per ludum alearum dominium rei, ludo expositæ, transeat in victorem. Ad quod notandum plura exigunt, ut dominium transferatur. Primo, ut, qui transfert rem, non modò sit verus dominus, sed etiam, ut jus habeat alienandi; quod pupillo non conceditur. Secundo, ut is, in quem transfertur, facere possit rem suam: hinc Religiosus sibi acquirere non potest. Tertio, ut sit justus titulus, ut, donationis, testamenti, venditionis, &c. Quarto, ut lex non resistat, nec irritet contractum.

Res est sub lite apud cit. Du-hamel differt. 2. cap. 4. Nonnulli tamen tradunt, in locis, in quibus leges positivæ prohibent lucrum per alearum ludam, per eum non transferri dominium in victorem; positivæ enim leges possunt contractus, siquidem jure naturali validos, reddere n. r. os, cum id ad bonum commune Reipublicæ conducit. Hinc

D. Thomas 2. 2. q. 33. art. 7. ad 2. dixit, quod, ubi leges civiles prohibent alearum ludum, qui sunt hujusmodi legibus obstricti, tenentur universaliter ad restitutionem, dum lucrantur, nisi fortè contraria consuetudo prævaleat.

63. Petitur. *Cajus ludens prohibito ludo, oppignorata fide perdidit decem aureos; inde consulit Confessarium, an in foro conscientia teneatur ea solvere; quid Confessarius diciturus erit?*

Resp. Quòd, si leges ludum prohibentes sint in usu, & non sint per desuetudinem abrogatæ, non tenetur solvere; ratio est, quia ei, qui ludo perdidit, & solvit, datur actio ad repetendum, *L. victum, C. de alearibus, & alearum usu: ibi: Victum in alea lusu non posse conveniri; & si solverit, habere repetitionem, tam ipsum, quam heredes ejus: Idem legitur, l. ut alearum, C. de Relig. & sumpt. fun.* ergo multo magis ei competit immunitas ab obligatione solvendi, antequam solvat. Quid est opus solvere, si postea repetendi coram Judice jus habet? Cui enim conceditur actio ad repetendum, quod dederit, conceditur etiam exceptio, ut id non solvat exigenti. *L. invitus, §. cui damus ff. de regul. jur. & regul. 71. Qui ad agendum de regul. jur. in 6.* Ergo, cum perdati in odium prohibiti ludi concedatur actio ad repetendum, quod solverit, & non possit conveniri, ut solvat, propter similem rationem debet dari exceptio absque ulla culpa, antequam solvat.

Dices, Leges adductæ sunt penales respectu victoris, ergo necessaria est sententia Judicis, ut victor subiat penæ, de non recipiendo lucro.

Resp.

Resp. Negando consequentiam. Utrique sunt pœnales, sed, quia pœna nullam requirit executionem ex parte victoris, qui illa punitur, non est necessaria sententia Judicis, ut pœna in odium ludi data vim habeat; sed sat est, ut victus lucrum deneget. Addo, ex dictis nu. superiori, victor in ludo prohibito lucrum non facit suum, nam, in odium prohibiti ludi, dominium non transfertur; ergo non est opus sententia Judicis, ut ei non solvatur, sed potest ei absolute non solvi; At, nec Cajus potest sibi retinere, sed in pœnam actus illiciti debet pauperibus dare.

64. Petitur; Petrus Confessario aperit se honestè, & licito ludo lucratum esse centum Francisco, quem gravibus minis, ac metu incusso, dum non deberet, ad ludendum induxit, cum alias ludere nollet; & querit, an possit ea centum tuta conscientia retinere, vel teneatur eidem restituere? quid Confessarius erit dicturus?

Resp. Quod tenetur ea reddere Francisco, cum nullo legitimo titulo possit ea retinere non titulo donationis, ut est certum; nec validitatis contractus ludi: Nam, cum Franciscus injusto metu fuerit coactus, & inductus ad ludendum, contractus invalidus reputatur ex omnium doctrina; quod metus gravis ab extrinseco proveniens, hoc est, incussus à causa libera in ordine ad contractum faciendum, si injustè incutiatur (ut in nostro casu) contractum invalidat; ergo ea retinens, retinet alienum, invito domino, qui passus est injuriam, dum injustè coactus est ad exponendam pecuniam suam illi periculo; ergo tenetur re-

stituere illam; sicut si cogeret alium ad interficiendum proprium equum, teneretur ad restitutionem.

Dices, si Franciscus, sic coactus lucraretur, non teneretur ad restituendum lucrum, ergo, nec Petrus cogens tenetur restituere ipsi, si perdat; alius non servaretur æqualitas in ludo.

Resp. Cardinalis de Lugo admittit antecedens, & negat consequentiam: discrimen est: quia cum Francisco facta sit injuria, servari debet indemnis; non sic Petrus, cui nulla injuria fuit irrogata.

Sed nos convenimus cum aliis negantibus antecedens: Ex injuria facta Francisco, sequitur solum, quod debeat servari indemnis: & servatur, dum non tenetur illa centum Petro dare, non verò, quod ex illa debeat reportare lucrum; ergo debet lucrum & ipse reddere, sed non Petro, quia in pœnam sui delicti non est dignus recipere, sed pauperibus. Major probabilitas nostræ sententiæ in eo fundatur, quod eo ludo dominium non transferatur in Franciscum; nam donatione non transferatur, quia Petrus hoc non intendit; nec contractum ludi, quia contractus ex dictis est invalidus, & nullus alias adest titulus. Poncius citat. num. 13.

65. Sed quid, si non minis, sed importunis precibus eum ad ludendum induxisset?

Resp. Nec potest retinere, si preces essent tales, ut gravem metum inferrent, ita ut Franciscus, si eas non sequeretur, timeret grave malum incurrere in bonis, vel vitæ, vel honoris, vel fortunæ: secus si preces talem metum non incuterent.

66. Sed quid, si Petrus fraude, & dolo vincat?

Resp. Est commune, quòd, qui vincit decipiendo fraude, & dolo, (ut si chartis signatis utatur, vel plures summat) tenetur ad restitutionem; secus, si altius solitis, & in ludo permissis ad verlatium decipit, fingens V. G. metum, vel habere chartas deteriores; aut negligentia collusoris, ejus chartas videat; nam sibi imputet. Ceterum viti timorati semel ad minus ad verlatium monere debent, ne suas chartas ostendant.

67. Sed quid etiam, si Petrus se impertitum ad ludendum fingat, cum aliàs sit totaliter peritior Francisco, qui aliàs, si excessum peritiae sciret, non luderet, quamvis provocatus à Petro?

Resp. Tenetur Petrus ad restitutionem, si vincat ex communi regula, quòd error cum dolo dans causam contractui, qui aliàs non celebraretur, illum invalidat ex natura rei, saltem quantum ad hoc, quod deceptus, non verò deceptor invito decepto, resilire possit. Et patet quoque, quia inaequalitas peritiae reddit omninò periculum inaequale, & non est par conditio utriusque. Ergo Petrus id cognoscens non exponit rem suam ludo cum tanto periculo, quàm Franciscus; ergo contractus est injustus. Ceterum, dum Franciscus ludere vellet, quamvis ei non esset ignotus excessus peritiae, Petrus restituere non teneretur, quia tunc Francisco nulla irrogaretur injuria, nec contraheret ex errore; & idè sibi ipsi deberet imputare, si perderet; cujus amissio reputaretur veluti spontanea donatio.

Matthaei Cautela Confess.

68. Petitur: Cajus habens solum modò decem, tam in pecunia, quàm in aliis bonis, ludens cum Francisco id ignorante, lucratur centum; quaeritur, an possit ea centum retinere?

Resp. Negative; nam justitia postulat, ut quis non possit ludo plus obtinere, quàm possit amittere. In tali contractu non servatur aequalitas, & melior est conditio Cai, quàm Francisci; nam Cajus plus potest lucrari, quàm perdere, cum periculo ludi solam exponat decem, & Franciscus alia plura; qui, dum plura, quam decem vinceret, non posset ea accipere; ergo, dum plura perdit, quam decem, non tenetur ea dare; nam non censetur velle ludo transferre dominium pecuniae in Cajum, nisi illius summæ, quam, & ipse Cajus periculo in ludo exponit; Ergo, dum Cajus recipit, restituere tenetur.

Dices, Cajus vincens fecit sua illa centum; ergo potest retinere.

Resp. Negando antecedens, ex modo dictis. Ex his sequitur, quod filiusfamilias, qui non potuit magnam pecuniam summam ludo validè exponere, non potuit quoque validè lucrari summam gravem à viro, quem vicit.

69. Petitur. Titius ex ludo cum Religioso acquisivit centum; petitur, an possit ea retinere? & quatenus negativè, cui debeat restituere?

Resp. Retinere non potest; nam dominium in ea non habet, cum acceperit à non domino; Religiosus enim caret dominio rerum, quibus utitur. Si acceperit à Religioso, cujus Religio potest bona in communi habere, restitutio est facienda Superiori. Si verò ab eo, cujus

(Nnn)

Reli-

Religio est incapax possidendi, tam in particulari, quam in communi, uti est illa Min. de Obser. & Capucein. restitui debent Syndico Apostolico Conventus, in quo Religiosus est de familia, juxta const. Urb. VIII. incip. . . .

Idem debet dici de iis, qui vincunt mulieres matrimonio conjunctas, quæ alia bona à dotalibus non habent; nam restitutio est facienda maritis; nisi summa ludo obtenta sit exigua, quia tunc præsumuntur ipsi mariti præstare consensum alienationis uxoris.

70. Petitur. *Cajus furtivam pecuniam ludo exposuit, in quo lucratus est centum, quæritur, an faciat suum lucrum?*

Resp. Negativè, ex regula generali, quod ludens aliena pecunia, non facit lucrum suum, quod ludendo acquirit; nam in casu contractus ludi videtur invalidus, utpotè celebratus per dolum dantem illi causam; si enim collusor scivisset pecuniam esse alienam, non lusisset; præsumendum est enim non voluisse peccare. Verùm, si Cajus haberet aliquid proprium, quod traderet perditum, vel unde pecuniam restituere posset, dum eam perderet, posset retinere lucrum. Hac possunt applicari collusori furtivam à socio in ludo pecuniam, quam ludit.

71. Sed petitur. *Titius lucratus est in ludo à fure mille, potest ne sibi retinere?*

Resp. Affirmativè, si fur habet dominium pecunie, quam ludo exposuit, quod censetur habere, si per pecuniam furto acquisitam, in negotiatione eam pecuniam acquisivit, ut communiter DD. Si

vetò illius dominium non spectabat ad furem, non potest sibi tale lucrum retinere, sed postquam cognoverit esse alienam, tenetur ratione rei acceptæ omnino restituere; & fur tenetur Titio reddere æquale de aliis bonis.

§. XIII.

Contractus sponsionis.

72. *Quæritur; Quid sit contractus sponsionis, vulgò scommessa?*

Resp. Est contractus, quo duo, vel plures contententes de veritate, aut eventus alienius rei, se obligant ad dandum aliquid sibi invicem, si res non sit, ut ipsi dicunt. Contendunt Petrus, & Paulus super Lillæ expugnatione: aliter Paulus fuisse expugnatam die 10. Octobris, vel expugnandum mense Januarii, & quando non ita sit, se obligat ad dandum Petro decem aureos. Petrus id negat, pariter se obligans; quod dabit Paulo decem aureos, si fuerit eo tempore expugnata. Ut contractus iste sit licitus, & justus, requiritur? Primo, ut res sit æqualiter dubia, & eventus incertus in utroque spondente, aliàs non servaretur æqualitas, & melior esset conditio unius, quàm alterius. Secundo, ut sponsio in sensu univoco accipiatur. Tertio, ut causa in sponsionem deducta non sit inhonesta, & illicita. Hinc patet, quòd illicita sit sponsio eorum, qui spondent, quòd alter alterum superabit in bibendo; causa enim hic est inhonesta, & datur alterutri occasio se inebriandi.

73. Petitur: *Cajus sponsione præmis-*